

Foment del Treball Nacional

Salvador Guillermo, Secretari general adjunt i Director del Departament d'Economia

Han passat més de cent anys, però molts dels elements del pensament que en Francesc Moragas expressa a través de la seva exhaustiva activitat crec que són també presents en el Foment d'avui. Tot i que farem referència a alguna qüestió referent a aquella situació. Ho he volgut fer amb algunes de les cites que he trobat d'ell i amb algunes de les cites contingudes en el *Llibre d'Actes* de Foment de Treball.

Parlem de la primera, que només l'anunciaré, perquè hi ha més persones a la sala i arreu que poden comentar bastament i que també està continguda en el llibre de Pérez Bastardas que esmentava en Pere Puig, i en el que s'ha d'entendre la persona. I la persona crec que cal recollir-la en la idea que pertanyia a un partit catalanista conservador, en la seva posició més moderada, que propugnava un pactisme de la burgesia catalana amb el reformisme espanyol davant de postures més radicals. Moragas veia en el nacionalisme català, no tant una reivindicació d'uns avantatges, com una oportunitat de regenerar i modernitzar Espanya.

Hi ha una cita concreta que diu que el «*Renaixament de la mentalitat catalana, (...) inspirada en el desenvolupament de totes les forces econòmiques i en l'expansió de les seves energies productives, proporcionaria a Espanya orientacions pràctiques i modernes prou potents per rehabilitar-la i fer la seva existència digna davant la història i profitosa per a la humanitat*». Això és una referència explícita del Moragas de 1904, han passat més de cent anys.

Hi ha una altra en el 1902 quan crea la seva revista, la Revista Social, és perquè vol aprofundir en les seves idees socials i amb la d'altres pensadors i empresaris. I feia referència a la necessitat de dur a terme una reforma social, que l'entenia com una feina de tots; de les autoritats, de les institucions benèfiques, de les empreses, dels seus directius i de tots els ciutadans. Una constant tasca de reorganització social. Aquest és un element que he trobat en una altra cita, que m'ha fet una certa gràcia perquè continua sent bastant actual, que diu *«que el Estado no asuma el papel principal de la reforma social, ya que confiarla a los resultados de algunas pocas leyes ni seriamente estudiadas ni basadas en experiencia alguna y abrigar esta confianza precisamente allí en donde las leyes no se cumplen, es insigne locura»*.

Amb aquest tema el que veiem és que a vegades alguns elements de la classe política creuen que amb el tema legislatiu s'arregla tot, quan a vegades del que es tracta és de gestionar les qüestions, d'abordar i de donar resposta. També una mica la idea del rebuig, segurament per aquest enfocament cristià, d'aquest humanisme, d'aquest enfocament de la beneficència com a tal, i del compromís que la gent es guanyi la vida, i se la guanyi dignament.

En un altre escrit diu *«en una economía moderna, la colaboración del trabajo, el capital y la tierra debía permitir, no solo pagar las rentas a todos los que participaban en la producción, sino también generar un excedente, ahorro, que se podía aplicar a la nueva producción, a la nueva disminución del trabajo corporal y penoso del hombre, y de la previsión social»*.

És a dir, que ell buscava com aquests nous tempos que incorporava el procés de fabricació de la revolució industrial comportava uns guanys dels quals els treballadors havien de ser beneficiaris.

No fa gaire, també al Cercle Financer, el president de Foment, d'una forma molt clara, va definir que hem de tenir una societat en la qual la gent es guanyi la vida, perquè si no, no tindrem una societat, sinó que

tindrem una societat de la que s'apodera el populisme, on la gent creu mentides perquè ja no es refia de la classe política.

I és en aquest sentit, que tot i havent passat cent anys, a Foment, a través de l'Institut d'Estudis Estratègics, hem posat en valor la necessitat d'articular un nou pacte social, per articular una resposta que va més enllà, amb aquest pensament que lliga amb la tradició d'en Moragas en fer possible que tinguéssim una Caixa, no gaire de Pensions, però una gran Caixa d'Estalvis. Perquè l'origen eren les pensions, però el que va esdevenir és una gran Caixa d'Estalvis.

I encara estem aquí, perquè encara tenim l'Instituto Nacional de Previsión, que es va crear el 1908, on sent també un altre revolucionari, l'Antonio Maura, president del govern, que també volia reformar des de dalt la societat, i que la seva qüestió reformista i el seu govern van caure amb la Setmana Tràgica de 1909. És a dir, quan algú va entendre que aquelles propostes no donaven el resultat, i per tant, calia canviar de govern.

Moragas és secretari de Foment el 1903, la seu de «la Caixa» està a l'edifici de Foment al carrer Santa Anna, número 4, a l'actual Portal de l'Àngel, i estarà fins al 1917, moment en que es traslladen a l'edifici històric del carrer Junqueres, número 1. Ell ja és el director, i el context que ja han assenyalat, és el de la gran vaga entre el 17 i el 23 de febrer. Aquella vaga general en la qual va haver-hi tretze persones mortes i va agafar més de 150.000 obrers d'arreu, de tots els sectors, amb una violència que van entendre que l'acció a través de l'ordre públic no era suficient i que calia engegar reformes. Per això, Moragas va aprofitar el moment per poder engegar aquest projecte amb el concurs de les entitats; Foment i sis entitats més, de les quals perviuen cinc, per engegar un projecte com ha estat el cas de «la Caixa», i el que és important, l'ànima de «la Caixa», que és la seva Fundació.